

Kønsvorter/kondylomer

Kønsvorter er små vorter, der sidder på kønsdelene og smitter ved direkte kontakt mellem hud/slimhinder under samleje. Man bliver ikke smittet fra toiletsæder, håndklæder eller lignende.

Kønsvorter skyldes bestemte typer af vortevirus, human papillomavirus (HPV), nemlig typerne HPV 6 og HPV 11. Kønsvorter er hyppigst hos unge. Typiske kønsvorter er "blomkålsagtige", sprøde og gråhvide til lyserøde.

Efter smitte med HPV kan virus findes i huden i en usynlig form i lang tid, før der dannes vorter. Derfor kan det være umuligt at vide, hvornår man er blevet smittet og af hvem. Det er ikke ualmindeligt at få nye vorter igen efter en ellers vellykket behandling – og dette skyldes oftest at en sådan tidligere usynlig virusinfektion nu danner vorter og altså IKKE, at man er blevet smittet igen.

Virus foretrækker fugtige og varme områder og kan findes overalt på kønsdelene især omkring skedeåbningen, på de ydre kønsdele og omkring endetarmsåbningen. Virus kan også sidde i skeden og på livmoderhalsen.

Hvordan stilles diagnosen?

Ikke alle små knopper er vorter, evt. må der undersøges med forstørrelsesapparat, for at man kan være sikker. Er der stadig tvivl, kan der tages en lille vævsprøve, som bliver undersøgt under mikroskopet. Der kigges efter vorter på de udvendige kønsorganer og omkring endetarmsåbningen, i skeden og på livmodermunden. Der er ingen grund til at undersøge for, hvilken type af kønsvorter man har, for behandlingen er den samme uanset hvad.

Behandling:

Det er kun de synlige vorter, der skal behandles. Der findes flere forskellige måder at behandle kønsvorter på og det er ikke altid nok med en enkelt type behandling. Ofte skal der flere forskellige behandlinger til før man slipper helt af med vorterne.

VIGTIGT:

Alle behandlinger kan give bivirkninger. Hvis du får stærk svie eller smerter af behandlingen, skal der holdes pause. Behandlingen bliver ikke bedre af, at det gør ondt og behandlingen må selvfølgelig ikke være værre end sygdommen!! Uanset hvilken behandling der anvendes, kan der komme nye vorter.

Selvbehandling:

Oftest i første omgang Condylone.

Cremer/liniment indeholder cellegift og behandlingen går ud på at ødelægge selve vorterne. I særligt hårdnakkede tilfælde anvendes en anden noget dyrere creme (Aldara) der virker ved at stimulere dit eget immunforsvar til at bekæmpe vortevirus. Du må ikke bruge nogle af disse cremer, hvis du er gravid.

Behandling i klinikken:

Dette foregår enten som den eneste behandling eller i kombination med selvbehandling. Behandlingen går ud på at fjerne vorterne enten med stærk cellegift eller ætsning, vorterne kan fryses, brændes eller klippes af i lokal bedøvelse. Meget udbredte kønsvorter kan fjernes med laserbehandling. Dette foregår på hospitalet under bedøvelse.

Skal ens partner til lægen?

Ja, hvis der er synlige vorter, ellers ikke.

Hvis du har fast partner og ikke bruger kondom har din kæreste formentlig enten vortevirus, selvom han ikke har synlige vorter, eller han er immun overfor denne virustype. Der er alligevel to gode grunde til at bruge kondom, nemlig for at undgå at komme i direkte kontakt med vorterne og for at undgå at manden får bivirkninger af den creme eller lignende kvinden er behandlet med. Hvis du ikke har en fast kæreste, så brug kondom ved nye kærester. Kondom beskytter kun den del af huden og slimhinderne som er dækket af det. Sidder kønsvorterne et sted hvor kondomet ikke dækker, for eksempel på mandens pung, kan partneren blive smittet ved hud-til-hud kontakt.

Selvom man har haft kønsvorter, bliver man ikke immun og man kan godt blive smittet igen.

Kønsvorter, virus og livmoderhalskræft:

Nogle typer vortevirus, som for eksempel HPV 16 og HPV 18, det vil sige ANDRE typer end de, der giver kønsvorter, er knyttet til risiko for at få celleforandringer og kræft på livmoderhalsen. Man kan være smittet med en af disse virustyper samtidigt med at man blev smittet med kønsvorter. Derfor er det vigtigt at kvinder med kønsvorter får taget en celleprøve fra livmoderhalsen.

HPV vaccine:

Kønsvorter kan forebygges med en vaccine, der beskytter mod 9 forskellige HPV-typer (HPV 6, 11, 16, 18, 31, 33, 45, 52 og 58). Vaccinen beskytter mod 90% af alle kønsvortetilfældene og beskytter også mod kræft som f.eks. livmoderhalskræft, ydre kvindelige kønsorganer, skede, analkræft og andre former for kræft, som skyldes HPV. I dag ved vi, at HPV-virus også kan give kræft på penis, samt i mund, svælg og i mandlerne i halsen.

Har du tidligere haft kønsvorter eller har du kønsvorter nu (HPV6 og HPV11), kan vaccinen beskytte dig mod at kønsvorterne kommer igen. Derudover beskytter vaccinen mod de HPV-typer, som kan give kræft (16, 18, 31, 33, 45, 52 og 58).

Vaccinen gives 3 gange over 6 måneder. Sygeforsikringen Danmark giver 50% til gruppe 1, 2 og 5.

Graviditet og kønsvorter:

Nogle gravide oplever at kønsvorter vokser under graviditeten. Oftest bliver de mindre igen efter fødslen. Hvis kønsvorterne bliver meget store, så de vil genere ved fødslen, kan de opereres væk i god tid før fødslen. Fosteret kan smittes med vortevirus, men det er meget sjældent. Langt de fleste gravide med kønsvorter føder helt normalt.

Husk: Fortæl din læge at du er gravid, hvis du skal have behandlet kønsvorter: flere af behandlingerne må ikke bruges i graviditeten.